

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 22. veebruar 2021
(OR. en)

6324/21

COHOM 31
COPS 61
CONUN 14
COASI 23
MAMA 27
COEST 43
COAFR 50
DEVGEN 29
CFSP/PESC 151
COVID-19 46

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	22. veebruar 2021
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järeldused inimõigustel põhineva COVID-19 järgse taastumise kohta

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused inimõigustel põhineva COVID-19 järgse taastumise kohta, mille nõukogu kiitis heaks 22. veebruaril 2021 toimunud 3785. istungil.

Nõukogu järeldused inimõigustel põhineva COVID-19 järgse taastumise kohta**Kontekst**

1. Nõukogu tuletab meelde, et kõik inimõigused on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud. See on veelgi olulisem kriisi ajal, mil peame eelkõige kaitsma inimesi, kes on haavatavas ja ebasoodsas olukorras või kes on tõrjutud.
2. Nõukogu kinnitab taas, et just nimelt kriisiolukorras pannakse kõigi inimõiguste tagamine ja demokraatlike põhimõtete austamine eriliselt proovile. Jätkuv COVID-19 pandeemia ja selle sotsiaal-majanduslikud tagajärjed avaldavad üha suuremat negatiivset mõju inimõigustele, demokraatialle ja õigusriigile, sealhulgas kodanikuühiskonna tegutsemisruumile. See süvendab veelgi olemasolevat ebavõrdsust ja suurendab survet haavatavas olukorras olevatele isikutele. Sellega seoses on oluline investeerida inimõigustesse, demokraatiasse, õigusriigi põhimõtetesse ja võimalusi loovasse kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, et saavutada õiglasem, keskkonnahoidlikum, vastupidavam ja kaasavam ühiskond. Ajal, mil inimõiguste rikkumised jätkuvad ja demokraatia seisab silmitsi tõsiste väljakutsetega ning kodanikuühiskonna tegutsemisruum on mitmel pool maailmas ahenemas ja tõsiselt piiratud, sealhulgas riikide poolt, kes kasutavad COVID-19 pandeemiat ettekäändena, et eirata õigusriigi põhimõtteid ja rahvusvahelisi kohustusi ning piirata inimõigusi ja kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, toetab EL ÜRO peasekretäri üleskutset tegutseda inimõiguste nimel ja tema juhtrolli inimõiguste seadmisel COVID-19-le reageerimise keskmesse. Nõukogu tuletab meelde, et kõik inimõiguste piirangud peavad olema rangelt kooskõlas rahvusvahelise õigusega, eelkõige seadusega ette nähtud, vajalikud, proportsionaalsed, oma olemuselt ajutised ja mittediskrimineerivad.

3. Nõukogu rõhutab, et inimõigused, demokraatia ja õigusriigi põhimõte on jätkuvalt COVID-19 pandeemiale reageerimise ja sellest taastumise keskmes, nagu on märgitud nõukogu järeldustes ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava 2020–2024 kohta. Erilist tähelepanu tuleb pöörata pandeemia potentsiaalsele pikemaajalisele mõjule kõigi inimõiguste, sealhulgas põhivabaduste ning võrdsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtete kasutamisele. Sellega seoses tuleb järgida kohaldatavaid rahvusvahelisi standardeid. See hõlmab sugu, vanust ja puudeid arvesse võtva lähenemisviisi tagamist ning sihipäraseid meetmeid haavatavas olukorras olevate isikute jaoks pandeemia ajal ja taastamiskavades.
4. EL kohustub tagama, et meie reageerimisel austatakse kõigi väärikust ja inimõigusi ilma igasuguse diskrimineerimiseta. Kedagi ei tohi kõrvale jätta ega ühtegi inimõigust eirata.

Ehitada üles paremini

5. Nõukogu kinnitab taas, et sotsiaal-majanduslikud meetmed, mille keskmes on inimõigused, võimaldavad paremat ja kestlikumat taastumist. COVID-19 pandeemia on samuti häirekell, mis annab märku veelgi suuremast kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise ohust. EL peaks oma tegevuses juhinduma Pariisi kliimakokkuleppest ja kestliku arengu tegevuskavast aastani 2030 ning see peaks põhinema inimõigustel. Samuti peaks see aitama tagada majanduse taastamiseks pärast COVID-19 kriisi kestlikud ja kliimatundlikud poliitikameetmed, mis on oluline element kestliku majanduskasvu strateegias, mis tagab kõigi jaoks kliimamuutustele vastupanuvõimelise, kaasava ja õiglase ülemineku keskkonnasäästliku majanduse suunas.

6. COVID-19 pandeemia tagajärjed on süvendanud kogu maailmas sotsiaalmajanduslikku ebavõrdsust, suurendanud tööpuudust ja ohustanud sotsiaalset ühtekuuluvust, ning on ebaproportsionaalselt mõjutanud haavatavas või ebasoodsas olukorras või tõrjutud isikuid, sealhulgas vaesusest kõige enam mõjutatud isikuid, mitteametlikus majanduses osalevaid isikuid, töötuid, naisi ja tütarlapsi, puuetega inimesi, eakaid, vähemuste, sealhulgas rahvus-, etniliste ja usuliste vähemuste hulka kuuluvaid isikuid, LGBTI-inimesi, rändajaid ja pagulasi, lapsi ja noori. EL on tegutsenud kiiresti, võttes koheseid majanduslikke leevendusmeetmeid, mis on suunatud majanduslanguse tööhõivealastele ja sotsiaalsetele tagajärgedele. EL keskendub samuti kaasavale poliitikale, et leevendada pikaajalisi tagajärgi, sealhulgas toetades noori. Sotsiaalkaitse, inimõigused töömaailmas ja majanduslik sekkumine peavad olema kõigile kättesaadavad, pöörates erilist tähelepanu kättesaadavusele puuetega ja haavatavas olukorras olevate inimeste jaoks. EL kutsub üles täielikult austama kõigi rändajate, pagulaste ja riigisiseste põgenike inimõigusi ja põhivabadusi, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamatele rühmadele, sealhulgas lastele.
7. Nõukogu on tõsiselt mures COVID-19 pandeemia ebaproportsionaalse ja negatiivse mõju pärast naiste ja tütarlaste inimõiguste kasutamisele ning soolisele võrdsuslikkusele kogu maailmas. Kuna naised moodustavad ligikaudu 70 % maailma tervishoiu- ja sotsiaalsektori tööjõust, on nad olnud pandeemia vastase võitluse esirinnas ning töökohtade ja sissetulekute kaotus, tööjõu ärakasutamine, koolide sulgemine ja tasustamata hooldustöö suurenemine on avaldanud neile ebaproportsionaalselt suurt mõju. Nad on samuti kannatanud suurema koduvägivalla all ning seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele juurdepääsu katkestuste pärast. EL intensiivistab oma jõupingutusi, et tagada inimõigustel põhinev ja soo aspekti arvestav taastumine, pidades eelkõige silmas vajadust tagada, et naised ja tütarlapsed saaksid inimõigusi täielikult kasutada. EL toetab veelgi seksuaalse ja soolise vägivalla kõigi vormide kaotamist nii internetis kui ka mujal, ning juhib põlvkondadevahelise võrdsuslikkuse foorumil soolise vägivalla vastase tegevuse koalitsiooni.

8. Nõukogu on lisaks mures COVID-19 pandeemia negatiivse mõju pärast laste õigustele kogu maailmas, eelkõige nende laste puhul, kes elavad juba ebasoodsas või haavatavas olukorras või keda mõjutavad relvakonfliktid. Euroopa Liit suurendab jõupingutusi, et teha partneritega koostööd ja seada lapsed taastumiseks tehtavate jõupingutuste keskmesse ning tagada nende õiguste täielik austamine ning kaitse vaesuse, vägivalla, ärakasutamise, hooletussejätmise ja väärkohtlemise kõigi vormide eest.
9. Nõukogu tuletab meelde nõukogu järeldusi inimõiguste ja inimväärse töö kohta ülemaailmsetes tarneahelates ning endale võetud kohustust rakendada ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid, et austada ja kaitsta inimõigusi ning tööõigust ja -standardeid äritegevuse kahjulike mõjude eest, sealhulgas tagada, et äritegevusest mõjutatutel oleks tagatud juurdepääs tõhusatele õiguskaitsevahenditele.
10. Nõukogu on mures COVID-19 pandeemia negatiivse mõju pärast puuetega inimeste õigustele, keda on 15 % kogu maailma rahvastikust. EL intensiivistab oma koostööd partneritega, et tagada puuetega inimestele inimõiguste täielik kasutamine kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga ning tagada, et nende vajadused on taastumisprotsessi ajal täielikult rahuldatud.
11. Nõukogu kinnitab taas, et igaühel on õigus võimalikult heale füüsilisele ja vaimsele tervisele. Oluline on pidada immuniseerimist COVID-19 vastu ülemaailmseks avalikuks hüveks ning tagada õigeaegne, õiglane ja võrdne ülemaailmne juurdepääs ohututele, taskukohastele ja tõhusatele vaktsiinidele, ravile ja diagnostikale.

12. EL kohustub jätkuvalt edendama, kaitsma ja järgima kõiki inimõigusi ning rakendama täies ulatuses ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi. Samuti on selles vallas ELi tähelepanu all endiselt seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused. Seda silmas pidades kinnitab EL taas, et on kohustunud edendama, kaitsma ja järgima iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivallata. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üleüldine juurdepääs igakülgsele, kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivtervise alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalkasvatusele, ning tervishoiuteenustele.
13. Peamisteks prioriteetideks on tugevdada Maailma Terviseorganisatsiooni juhtivat ja koordineerivat rolli ülemaailmses tervishoius, tugevdada tervishoiusüsteeme ja jõuda üleüldise tervisekindlustuseni, tagada pandeemiateks parem valmisolek ja nendele reageerimise suutlikkus ülemaailmsel, piirkondlikul ja riiklikul tasandil, kohaldades rahvusvahelisi tervise-eeskirju, tagada juurdepääs veele, hügieenile ja sanitaartingimustele ning edendada terviklikke, kaasavaid ja mittediskrimineerivaid lähenemisviise rahvatervisele.
14. Kodanikuühiskonna ja inimõiguste kaitsjate, sealhulgas naissoost inimõiguste kaitsjate roll nii internetis kui ka mujal on olulisem kui kunagi varem, et aidata meil pärast COVID-19 pandeemiat paremini ja kiiremini taastuda. EL tunnistab, et nende roll on jätkuvalt oluline, et edendada solidaarsust, toetada neid, kes seda kõige enam vajavad, kaitsta inimõigusi, põhivabadusi ja demokraatlikku tegutsemisruumi ning edendada inimõiguste rikkumiste eest vastutusele võtmist. Rünnakud inimõiguste kaitsjate vastu on COVID-19 ajal mõnes riigis järsult sagenenud. EL on jätkuvalt pühendunud sellele, et tagada soodne keskkond, mis võimaldab kõigil inimõiguste kaitsjatel teha vabalt ja turvaliselt oma olulist tööd.

15. COVID-19 pandeemia on näidanud vaba, pluralistliku ja sõltumatu meedia olulist rolli demokraatliku ühiskonna olulise osana, andes kodanikele usaldusväärset ja faktidel põhinevat teavet, aidates sellega päästa elusid. Sellega seoses on väga oluline ajakirjanike turvalisuse edendamine. Internetis või mujal levitatav väärinfo võib elu ohtu seada. Äärmiselt oluline on võidelda otsustavalt väärinfo vastu läbipaistva, õigeaegse ja faktidel põhineva teabevahetuse abil, sealhulgas taastumisetapis, ning tugevdada seeläbi ühiskondade vastupanuvõimet. Peamised pikaajalised meetmed väärinfo ja selle tagajärgede vastu võitlemiseks on väljendusvabaduse kaitsmine ning meedia- ja infopädevuse edendamine.
16. COVID-19 pandeemia on kiirendanud meie ühiskondade digiteerimist ning nõudnud paljudelt meilt kaugtööd, -õppimist ja -suhtlemist. Ligipääsetavad digilahendused on oluline osa ELi reageerimisest koroonaviirusele. Mõjutatud ühiskondade vastupanuvõime tugevdamiseks on äärmiselt oluline tugevdada tervishoiusüsteemide digivõimekust, rakendada e-haridust ja digitaalseid kaugõppelahendusi ning ületada digilõhe. Digitehnoloogia, mis võib aidata pandeemiat ohjeldada, peab olema kaasav ning selle kavandamisel, arendamisel ja kasutamisel tuleb täielikult austada inimõigusi, sealhulgas õigust eraelu puutumatusele. Nõukogu tuletab meelde, et inimõigused kehtivad võrdselt nii internetis kui ka väljaspool seda ning sõltumata kasutatavast tehnoloogiast.

Koostöö

17. Nõukogu tuletab meelde nõukogu 8. juuni 2020. aasta järeldusi Euroopa tiimi üleilmse tegevuse kohta seoses COVID-19ga, milles muu hulgas viidatakse 8. aprilli 2020. aasta ühisteatisele ELi üleilmse tegevuse kohta seoses COVID-19-ga, ja rõhutab, et EL jätkab hea valitsemistava, inimõiguste, õigusriigi põhimõtte, soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise, inimväärsede töötingimuste ning põhiväärtuste ja humanitaarpõhimõtete edendamist ja kaitsmist.

18. Nõukogu rõhutab, et Euroopa tiimi lähenemisviis aitab näidata ELi ülemaailmset juhtrolli, vastutust ja solidaarsust. Nõukogu tunnistab olulist panust, mille kõik Euroopa tiimi liikmed andsid osana ELi üldisest reageerimisest COVID-19-le.
19. Praegune pandeemia on näidanud, kui olulised on ülemaailmne solidaarsus ja mitmepoolsed institutsioonid ülemaailmse tervise, heaolu ja julgeoleku jaoks. Ka riiklikul tasandil võetud meetmed on väga olulised. Euroopa Liit toetab ÜRO süsteemi olulist rolli pandeemiale ülemaailmse reageerimise mobiliseerimisel ja koordineerimisel, seades inimõigused esikohale. Peame üheskoos kogemustest õppima, et muuta maailm tulevikus vastupidavamaks. Toetades ÜRO peasekretäri üleskutset „Ehitada üles paremini“, teeme koostööd, et panna alus taastumisele, millega luuakse kestlikud, võrdsed ja kaasavad ühiskonnad ning ehitada üles paremini ja keskkonnahoidlikumalt.
20. Nõukogu jätkab selle küsimuse käsitlemist ja jätkab strateegiliste suuniste andmist.
